CHRISTINE STIX-HACKL
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2006. március 7. [1]

I – Bevezetés

1. Előzetes döntéshozatali kérelmével az előterjesztő holland bíróság lényegében arra keres választ, hogy a garnélarák holland lobogó alatt hajózó halászhajóval történő partra szállításakor fizetendő díj ellentétes-e az EK 25. cikkel vagy az EK 90. cikkel, amennyiben e díj az e termékre vonatkozó értékesítési feltételek ellenőrzésére szolgáló berendezések finanszírozását szolgálja, és e díjat akkor is meg kell fizetni, ha a partra szállítás valamely másik tagállamban történik.

2. Az alapeljárásban szereplő jogvita alapját a 2000-es üzleti évben Dániába szállított garnélarák után kivetett ezen díj képezte.

1 – Eredeti nyelv: német.

II – A jogi háttér

A – *A közösségi jog*

3. Az EK 25. cikk a következőképpen rendelkezik:

„A tagállamok között tilos bármilyen behozatali vagy kiviteli vám és azzal azonos hatású díj. Ezt a tilalmat a fiskális vámokra is alkalmazni kell."

4. Az EK 90. cikk értelmében:

„A tagállamok sem közvetlenül, sem közvetve nem vetnek ki más tagállamok termékeire a hasonló jellegű hazai termékre közvetlenül vagy közvetve kivetett adónál magasabb belső adót.

A tagállamok továbbá nem vetnek ki más tagállamok termékeire olyan természetű belső adót, amely más termékek közvetett védelmét szolgálhatja."

5. A 2913/92/EGK rendelet[2] 23. cikke rendelkezik az áruk (nem preferenciális) származásának fogalommeghatározásáról, és többek között a következőképpen rendelkezik:

„23. cikk

(1) Valamely országból származó áruk a teljes egészében ebben az országban létrejött vagy előállított áruk.

(2) Teljes egészében valamely országban létrejött vagy előállított áruk:

[...]

e) az ott folytatott vadászatból vagy halászatból származó termékek;

f) az ország parti tengerén kívül az érintett országban lajstromozott vagy bejegyzett és ennek az országnak a lobogója alatt hajózó hajókkal a tengerből kinyert tengeri halászati termékek és más termékek;

[...]

(3) A (2) bekezdés alkalmazásában az »ország« kifejezés magában foglalja az ország parti tengerét."

B – *A nemzeti jog*

6. A Productschap Vis holland jog alapján létrehozott közjogi szakmai szervezet. A Productschap Vis létrehozásáról szóló rendelet 3. cikkének (2) bekezdése a szervezet célját a következőképpen határozza meg:

„A »Productschap« azon vállalkozások számára jön létre, amelyek

a. halászattal;

2 – A Tanács 1992. október 12-i rendelete a Közösségi Vámkódex létrehozásáról (HL L 302., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 2. fejezet, 4. kötet, 307. o.) (a továbbiakban: Vámkódex).

b. adott esetben az átalakítást követően emberi vagy állatok általi fogyasztásra alkalmas termékek előállítására irányuló halfeldolgozással;

c. illetve hal, valamint – az átalakítást követően vagy anélkül – emberi fogyasztásra alkalmas halalapú termékek forgalmazásával foglalkoznak, ide nem értve a behozatalt, a tranzitot és a háromoldalú kereskedelmet."

7. A Verordening financiering garnalenzeven en garnalenkrakers visafslagen 2000 (a kikötői halárveréseken a garnélarák-válogatásnak és -tisztításnak a 2000 es üzleti évben történő finanszírozásáról szóló rendelet, a továbbiak: Verordening) jelen ügyben releváns rendelkezései a következők:

„2. cikk

(1) A jelen rendelet hatálybalépését követő első hétfőtől kezdődően minden olyan vállalkozás, amely holland halászhajóval garnélarákot szállít, minden partra szállított és emberi fogyasztás céljára értékesített garnélarák tekintetében kilogrammonként 0,01 holland forint díjat köteles a Productschap részére megfizetni".

[...]

3. cikk

(1) A díjakból befolyt összeg a »Productschap« garnélarák-válogató és -tisztító berendezés beszerzésének, beszerelésének és karbantartásának finanszírozására szolgál.

(2) A 2. cikk (1) bekezdésében szereplő díjat nem kell megfizetni az azt követő naptól fogva, amely napon a költségvetés »Medebewind onder Garnalenzeven« címének egyenlege eléri a 600 000 holland forintot."

[...]

5. cikk

(1) Ez a rendelet 2000. január 1-jén lép hatályba.

[...]"

III – A tényállás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

8. Az alapeljárás felperese, Vissereijbedrijf D. J. Koornstra & Zn. vof (a továbbiakban: Koornstra) olyan vállalkozás, amely az „Elizabeth" nevű holland halászhajóval garnélarákot szállít. 2002. augusztus 1-jei nyilatkozata alapján a Koornstra a 2000-es üzleti év folyamán 52 984 kg garnélarákot szállított, amelyből 28 774 kg-ot Hollandiában a kikötői árveréseken értékesített, míg 24 210 kg-ot közvetlenül Dániába szállított ottani értékesítés céljából.

9. A rendelet 2. cikkének (1) bekezdését alkalmazva az alapeljárás alperese, a Productschap Vis 2002. szeptember 19-i határozatával 242,10 holland forint (109,86 euró) összegű díjat vont le a Koornstrától a fenti 24 210 kg Dániába szállított garnélarák után.

10. A Koornstra 2002. október 25-i levelével kifogást emelt e határozat ellen.

11. A Productschap Vis 2003. március 19-i határozatával e kifogást mint megalapozatlant elutasította. Különösen a kérdést előterjesztő bíróság által 2003. február 21-én hozott határozatra hivatkozott, amely szerint az a tény, hogy a díjfizetés alapjául szolgáló tényállás, vagyis a holland halászhajóval történő partra szállítás Dániában történt, nem zárja ki a díjfizetési kötelezettséget. A „Productshap" létrehozásáról szóló Verordening 9. cikke értelmében a „Productshap" Tanácsa mérlegelési jogkörrel rendelkezik a díjfizetés alapjául szolgáló tényállás megítélése tekintetében. Emellett e határozatból kitűnik, hogy az a tény, hogy az érintett vállalkozás állítása szerint nem részesül azon tevékenységekből, amelyeknek a finanszírozására a díjakból származó bevétel szolgál, és Dániában már fizetett ilyen díjat, nem kérdőjelezi meg a szóban forgó díj jogszerűségét.

12. 2003. április 25-i levelével a Koorntra megfellebbezte e határozatot. A fellebbezés alátámasztására a Koornstra különösen arra hivatkozott, hogy a díj, amennyiben azt a Dániában partra szállított garnélarák után vetették ki, ellentétes az EK 25. cikkel vagy az EK 90. cikkel. Az EK 25. vagy EK 90. cikkel fennálló ellentét a Koornstra szerint abból adódik, hogy garnélarák válogatásáért és tisztításáért kétszer fizetett, egyszer a Dansk Heiploeg-nek, egyszer pedig az alperesnek. Ez a kettős teher hátrányosan megkülönböztető hatást fejt ki a Közösségen belüli kereskedelemben.

13. Az előzetes döntéshozatalt kezdeményező határozatában a College van Beroep voor het bedrijfsleven (a továbbiakban: College vagy kérdést előterjesztő bíróság) először is utal arra, hogy a Verordening 2. cikkének (1) bekezdésében előírt díj (a

továbbiakban: vitatott díj) a holland halászhajóval Hollandián kívülre szállító vállalkozás által is megfizetendő, mivel a díj alapja a partra szállított és emberi fogyasztásra értékesített garnélarák összmennyisége.

14. A kérdést előterjesztő bíróság azt is megjegyzi, hogy az alapeljárásban a Koornstra által a 2000-es üzleti évre vonatkozóan megfizetendő díjnak csak azon része vitás, amely azon garnélarákokra vonatkozik, amelyeket Dániában szállítottak partra, és ott értékesítettek emberi fogyasztásra.

15. A College jelzi, hogy a vitatott díjat nem valamely másik tagállamból történő behozatalkor vagy a behozatal tényéből eredően vetik ki, és az nem vezet hátrányos megkülönböztetéshez a hazai és a más tagállamokból behozott áruk között. A vitatott díj célját figyelembe véve ugyanakkor nem egyértelmű annak az EK 25. és az EK 90. cikkel való összeegyeztethetősége.

16. Ezen összefüggésben a College megállapítja, hogy a díjból származó bevételek jelentette előnyből csak azon holland halászhajóval rendelkező vállalkozások részesülnek, amelyek Hollandiában szállítják partra a garnélarákot, a garnélarák származása e tekintetben nem bír jelentőséggel. A díjból származó bevételek jelentette előnyből részesül a Hollandiába szállított külföldi garnélarák, nem részesül azonban a külföldre szállított holland garnélarák.

17. A kérdést előterjesztő bíróság szerint a vitatott díjnak annyiban lehet kereskedelmet korlátozó hatása, hogy azt akkor is kivetik, ha a garnélarákot valamely másik tagállamba szállítják, és e másik tagállamban fizetni kell a garnélarák válogatásáért és tisztításáért.

18. Mindezek fényében a College úgy döntött, hogy az eljárást felfüggeszti, és az alábbi kérdéseket terjeszti előzetes döntéshozatalra a Bíróság elé:

„1. Összeegyeztethető-e a közösségi joggal, különösen az EK 25. és az EK 90. cikkel a jelen ügy tárgyát képezőhöz hasonló díj, amely valamely tagállamban garnélarák-válogató és -tisztító berendezések finanszírozására szolgál, és amelyet a vállalkozásnak ugyanebben a tagállamban kell megfizetnie garnélarák e tagállamban lajstromozott halászhajóval történt partra szállításáért, ha ezt a díjat az ilyen vállalkozásnak az általa a Közösség más területén partra szállított garnélarákok tekintetében is meg kell fizetnie?

2. Befolyásolja-e az előző kérdésre adott választ az, hogy:

a. hol fogták a garnélarákokat;

b. a garnélarákokat a Közösség más területén történt partra szállítást követően szállítják-e abba a tagállamba, ahol a halászhajó lajstromozva van;

c. a Közösség más területén történt partra szállítást követően ott is fizettek-e a garnélarák válogatásáért és tisztításáért?"

IV – Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

A – *Előzetes megjegyzések*

19. Azok az áruk, amelyek az alapeljárás tárgyát képezik, nevezetesen a garnélarákok (*Crangon crangon*), a halászati és akvakultúra-termékek piacának közös szervezéséről szóló, 1992. december 17-i 3759/92/EGK tanácsi rendelet [3] (a továbbiakban: 3759/92 rendelet) hatálya alá tartoznak. A 3759/92 rendelet 1. cikke értelmében ez utóbbi közös ár-, illetve kereskedelmi rendszert, valamint egységes versenyszabályozást tartalmaz.

20. A 3759/92 rendelet 2. cikke alapján a 2406/96/EK tanácsi rendelet [4] (a továbbiakban: 2406/96 rendelet) állapította meg a közös forgalmazási előírásokat. A 2406/96 rendelet 3. cikkének (2) bekezdése értelmében e forgalmazási előírások kiterjednek a frissességi kategóriákra és a méretkategóriákra.

21. Azon árukat, amelyekre forgalmazási előírásokat állapítottak meg, csak akkor lehet értékesíteni – származásukra tekintet nélkül –, ha megfelelnek a 2406/96 rendelet előírásainak [5]. A 3759/92 rendelet 3. cikkének (1) bekezdése kötelezi a tagállamokat, hogy a forgalmazási előírások betartását biztosítsák.

22. A vitatott díj kivetésének jogalapját képező nemzeti rendelet nyilvánvalóan e közösségi keretszabályozás végrehajtását szolgálja, amennyiben a válogató- és tisztítóberendezések finanszírozását biztosítja a 3759/92 rendelet 3. cikkének (1) bekezdése szerinti ellenőrzés lefolytatása érdekében. Valamennyi fél egyetért abban, hogy a szóban forgó nemzeti rendelet nem befolyásolja az

3 – HL L 388., 1. o.

4 – Az 1996. november 26-i rendelet egyes halászati termékek forgalmazására vonatkozó közös előírások megállapításáról (HL 1996. L 334., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás: 4. fejezet, 2. kötet, 331. o.).

5 – Lásd a 2409/96 rendelet 2. cikkének (1) bekezdését.

érintett közös piacszervezés által előírt mechanizmusok működését. [6]

23. Ugyancsak előre kell bocsátani, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések nem a Szerződés állami támogatásokra vonatkozó rendelkezéseire utalnak, holott a Bíróság ítélkezési gyakorlata értelmében az állami támogatás fogalma nemcsak bizonyos parafiskális díjakra terjed ki, attól függően, hogy ezeknek az adóknak a bevételét mire használják fel [7], hanem magára a parafiskális díjnak minősülő hozzájárulás beszedésére is [8]. Ez nyilvánvalóan arra vezethető vissza, hogy a szóban forgó nemzeti rendelet a Bizottság számára bejelentésre került.

24. A Bizottság írásbeli észrevételeiben kifejtette, hogy 1999. május 10-én a szóban forgó támogatási szabályokat az EK-Szerződéssel összeegyeztethetőnek nyilvánította. Állítása szerint ezt a döntést azon téves feltevés alapján hozta meg, hogy a vitatott díj csak azon vállalkozásokat terheli, amelyek holland halászhajóval Hollandiába szállítanak garnélarákot, azokat viszont nem, amelyek holland halászhajóval valamely másik tagállamba szállítanak garnélarákot. A Bizottság következésképpen azt állítja, hogy a tényleges jogi helyzet ismeretében a szóban forgó támogatási szabályokat a közös piaccal összeegyeztethetetlennek minősítette volna.

25. Ugyanakkor a Bizottság úgy ítéli meg, hogy az 1999. május 10-én hozott határozata nem jelent akadályt, mivel a Bíróság ítélkezési gyakorlata értelmében „a hazai mezőgazdasági termékekre vonatkozó díjak általános szabályozására vonatkozó engedély, [...] amelyet a Bizottság az EK-Szerződés állami támogatásokra vonatkozó szabályai alapján adott meg, nem zárja ki, hogy a tagállami bíróság vizsgálhassa annak kérdését, hogy az ezen szabályzás részét képező díj – különösen az ezen adóból származó bevétel felhasználásától függően – összeegyeztethető-e az [EK 25. vagy az EK 90.] cikkel" [9].

26. Ebből az ítéletből tehát nyilvánvaló, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések a Bizottság állami támogatásra vonatkozó határozatától függetlenül vizsgálhatóak.

B – *Az EK 25. és az EK 90. cikk rendszerére vonatkozó ítélkezési gyakorlat*

1. Az EK 25. és az EK 90. cikk alkalmazásának elsőbbsége

27. A kérdést előterjesztő bíróság kérelmében helyesen hivatkozik az EK 25. és az

6 – A Bíróság vonatkozó ítélkezési gyakorlatához lásd a 222/82. sz., Apple and Pear Development Council kontra Lewis ügyben 1983. december 13-án hozott ítélet (EBHT 1983., 4083. o.) 31. pontját.

7 – Lásd különösen a C-17/91. sz., Lornoy és társai ügyben 1992. december 16-án hozott ítélet (EBHT 1992., I-6523. o.) 28. pontját.

8 – Lásd a C-72/92. sz. Scharbatke-ügyben 1993. október 27-én hozott ítélet (EBHT 1993., I-5509. o.) 20. pontját és a C-34/01–C-38/01. sz., Enirisorse egyesített ügyekben hozott ítélet (EBHT 2003., I-14243. o.) 43. pontját.

9 – A C-234/99. sz. Nygård-ügyben 2002. április 23-án hozott ítélet (EBHT 2002., I-3657. o.) 64. pontja.

EK 90. cikkre, mivel az EK 28. és az EK 29. cikk nem alkalmazandó a parafiskális díjakra, amennyiben alkalmazandóak a Szerződés más rendelkezései, úgymint a vámmal azonos hatású díjakról szóló EK 25. cikk vagy a hátrányosan megkülönböztető belső adókról szóló EK 90. cikk.

2. Az EK 25. és az EK 90. cikk hatálya és elhatárolása

28. A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata értelmében az EK 28. cikk hatálya nem terjed ki sem a Szerződésnek a vámokkal azonos hatású díjakra vonatkozó rendelkezéseire (EK 25. cikk), sem a Szerződésnek a hátrányosan megkülönböztető belső adókra vonatkozó rendelkezéseire (EK 90. cikk) [10].

30. Az EK 25. cikk értelmében a tagállamok között tilos bármilyen behozatali vagy kiviteli vám és azzal azonos hatású díj. Az azonos hatású díjak tekintetében a kérdést előterjesztő bíróság helyesen emlékeztet arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata értelmében [12] ez a tilalom valamennyi olyan díjra kiterjed, amelyet a behozatalkor vagy a behozatal tényéből eredően a behozott árukra kifejezetten kivetnek, de nem vetnek ki a hasonló hazai árura. A kérdést előterjesztő bíróság ugyancsak helyesen indul ki abból, hogy azon pénzügyi terhek is jelenthetnek vámmal azonos hatású díjat, amelyek valamely közjogi szervezet tevékenységének finanszírozására szolgálnak.

29. Vizsgálódásunk szempontjából ez azt jelenti, hogy először is tisztázni kell, hogy az alapeljárásban szereplőhöz hasonló rendelkezés az EK 25. vagy az EK 90. cikk hatálya alá tartozik-e, és csak akkor kell megvizsgálni azt, hogy az érintett intézkedés az EK 28. vagy az EK 29. cikk hatálya alá tartozik-e, ha e kérdésre a válasz nemleges [11].

31. Amint azt a Bíróság már számos alkalommal megállapította, minden olyan vagyoni teher az EK 23. cikk szerinti vámmal azonos hatású díjnak minősül, amelyet egyoldalúan vetnek ki – bármilyen alacsony összegű és bármi legyen is az elnevezése, illetve alkalmazásának módja –, amely a határ átlépésének tényéből eredően sújtja akár a belföldi, akár a külföldi árukat, és nem

10 – Lásd e tekintetben a 74/76. sz., Iannelli és Volpi ügyben 1977. március 22-én hozott ítélet (EBHT 1977., 557. o.) 9. pontját, a C-78/90 és C-83/90. sz., Compagnie commerciale de l'Ouest egyesített ügyekben 1992. március 11-én hozott ítélet (EBHT 1992., I-1847. o.) 20. pontját, a Lornoy-ügyben hozott ítélet (hivatkozás a 7. lábjegyzetben) 14. pontját és az Enirisorse-ügyben hozott ítélet (hivatkozás a 8. lábjegyzetben) 56. pontját.

11 – Lásd a Lornoy-ügyben hozott ítélet (hivatkozás a 7. lábjegyzetben) 15. pontját és az Enirisorse-ügyben hozott ítélet (hivatkozás a 8. lábjegyzetben) 57. pontját.

12 – Lásd különösen a C-149/91. és C-150/91. sz., Sanders egyesített ügyekben 1992. június 11-én hozott ítélet (EBHT 1992., I-3899. o.) 15. pontját.

minősül a szó szoros értelmében vett vámnak [13].

32. Az EK 90. cikk értelmében a tagállamok sem közvetlenül, sem közvetve nem vetnek ki más tagállamok termékeire a hasonló jellegű hazai termékre közvetlenül vagy közvetve kivetett adónál magasabb belső adót. Az ítélkezési gyakorlat értelmében az ilyen teher nem vámmal azonos hatású díjnak, hanem az EK 90. cikk szerinti belső adónak minősül, amennyiben a termékek származási helyétől függetlenül, objektív szempontok szerint, általános jellegű belső teherként következetesen érint bizonyos terméktípusokat [14].

33. E tekintetben azt is figyelembe kell venni, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az azonos hatású díjakra és a hátrányosan megkülönböztető belső adóra vonatkozó rendelkezések nem alkalmazhatók együttesen, következésképpen a Szerződés rendszerében ugyanazon teher nem tartozhat egyszerre mindkét kategóriába [15].

34. Éppen ezért alapvető az EK 25. cikk és az EK 90. cikk hatályának elhatárolása.

35. A Bíróság ítélkezési gyakorlata ugyanakkor az ezen alapvető elhatárolás kapcsán felmerülő nehézségeket is jól mutatja. Minden olyan vagyoni teher, amelyet a határ átlépésének tényéből eredően egyoldalúan vetnek ki – bármi legyen is az elnevezése és alkalmazásának módja –, és nem minősül a szó szoros értelmében vett vámnak [16]. Nem ez azonban a helyzet, amennyiben a teher általános belső adózási szabályozás része, amely bizonyos terméktípusokat következetesen, objektív szempontok szerint és a termék származási helyétől függetlenül sújt; ebben az esetben e vagyoni teher az EK 90. cikk hatálya alá tartozik [17]. Erre példaként valamely olyan teher hozható fel, amely egyrészt a hazai, belföldön feldolgozott vagy értékesített terméket, másrészt a belföldről feldolgozatlan állapotban kivitelre került terméket egyaránt sújtja, amennyiben

13 – A C-72/03. sz., Carbonati Apuani ügyben 2004. szeptember 9-én hozott ítélet (EBHT 2004., I-8027. o.) 20. pontja. Lásd még a 158/82. sz., Bizottság kontra Dánia ügyben 1983. november 9-én hozott ítélet (EBHT 1983., 3573. o.) 18. pontját, a C-163/90. sz., Legros és társai ügyben hozott ítélet (EBHT 1992., I-4625. o.) 13. pontját, a C-426/92. sz., Deutsches Milch-Kontor ügyben 1994. június 22-én hozott ítélet (EBHT 1994., I-2757. o.) 50. pontját, a C-485/93. és C-486/93. sz., Simitzi egyesített ügyekben 1995. szeptember 14-én hozott ítélet (EBHT 1995., I-2655. o.) 15. pontját, valamint a C-347/95. sz. UCAL-ügyben 1997. szeptember 17-én hozott ítélet (EBHT 1997., I-4911. o.) 18. pontját. Az azonos hatású díjak tilalma mind az EK 23. cikkből, mind az EK 25. cikkből következik.

14 – A Carbonati Apiuani ügyben hozott ítélet (hivatkozás a 13. lábjegyzetben) 17. pontja. Lásd még a 90/79. sz., Bizottság kontra Franciaország ügyben 1981. február 3-án hozott ítélet (EBHT 1981., 283. o.) 14. pontját és a Legros és társai ügyben hozott ítélet (hivatkozás a 13. lábjegyzetben) 11. pontját.

15 – Lásd különösen az UCAL-ügyben hozott ítélet (hivatkozás a 13. lábjegyzetben) 17. pontját, a C-213/96. sz., Outokumpu Oy ügyben 1998. április 2-án hozott ítélet (EBHT 1998., I-1777. o.) 19. pontját és a Nygård-ügyben hozott ítélet (hivatkozás a 9. lábjegyzetben) 17. pontját.

16 – Lásd a fenti 30. pontot. Lásd még a C-90/94. sz., Haahr Petroleum ügyben 1997. július 17-én hozott ítélet (EBHT 1997., I-4085. o.) 20. pontját és az Outokumpu-ügyben hozott ítélet (hivatkozás a 15. lábjegyzetben) 20. pontját.

17 – Lásd a fenti 32. pontot.

az adóztatás alapjául szolgáló tény a két terméktípus esetében azonos [18].

36. Az ilyen, az alapeljárásban szereplőhöz is hasonló teher jogi minősítése tekintetében a Bíróság ítélkezési gyakorlatából az tűnik ki, hogy szükség lehet annak figyelembevételére, hogy milyen célra fordítják a díjból befolyt összeget. A Lornoy és társai ügyben Tesaruo főtanácsnok [19] úgy foglalt állást, hogy e szempont „alapvető jelentőségű, mivel lehetővé teszi a pusztán formai megközelítésen túl annak megállapítását, hogy e díjak, amelyek ugyan azonos módon sújtják mind a hazai, mind a behozott termékeket, nem gyakorolhatnak-e – éppen azon cél miatt, amelyre szánják – alapvetően különböző hatást e két terméktípusra, aminek folytán a körülményektől függően vámmal azonos hatású intézkedésnek vagy a[z EK 90.] cikkel összeegyeztethetetlen belső adónak minősülhetnek" [20].

37. Így amennyiben az ilyen díjból befolyt bevételt olyan tevékenység finanszírozására fordítják, amelynek előnyeit kifejezetten a nemzeti piacon feldolgozott vagy értékesített nemzeti termékek élvezik, lehetséges, hogy az azonos szempontok szerint levont díj hátrányosan megkülönböztető adónak minősül, amennyiben a nemzeti piacon feldolgozott vagy értékesített nemzeti termékek esetében felszámított pénzügyi terhet semlegesíti az az előny, amelynek a finanszírozására a befolyt összeget fordítják, míg a kivitelre kerülő termékek esetében ugyanez kizárólag terhet jelent [21].

38. Az ítélkezési gyakorlat értelmében az EK 23. cikkel és az EK 25. cikkel ellentétes, vámmal azonos hatású díjnak minősül a szóban forgó díjhoz hasonló olyan teher, amely esetében a beszedett díjból származó előny teljes mértékben ellensúlyozza a piacra helyezést követően a nemzeti piacon feldolgozott vagy értékesített nemzeti termékekre az értékesítéskor kivetett terhet. [22] [23]

18 – A Nygård-ügyben hozott ítélet (hivatkozás a 9. lábjegyzetben) 20. pontja. Az ítélet értelemszerűen hivatkozik a Sanders-ügyben hozott ítélet (hivatkozás a 12. lábjegyzetben) 17. pontjára és az Outokumpu-ügyben hozott ítélet (hivatkozás a 15. lábjegyzetben) 24. pontjára, bár azok olyan díjakra vonatkoztak, amelyeket mind hazai, mind behozott termékekre kivetettek.

19 – A Lornoy és társai ügyben hozott ítélet (hivatkozás a 7. lábjegyzetben), a C-114/91. sz. Claeys-ügyben 1992. december 16-án hozott ítélet (EBHT 1992., I-6559) és a C-144/91. és C-145/91. sz., Demoor és társai egyesített ügyekben 1992. december 16-án hozott ítélet (EBHT 1992., I-6613) vonatkozásában Tesauro főtanácsnok által előterjesztett indítványok.

20 – Figyelemmel a Bíróság által különösen a Nygård-ügyben hozott ítéletben (hivatkozás a 9. lábjegyzetben) a behozatali vámmal azonos hatás díjként és kiviteli vámmal azonos hatású díjként történő minősítés között alkalmazott analógiára, ez a meggondolás alkalmazhatónak tűnik a vitatott díj esetében is, amennyiben annak kiviteli vámmal azonos hatású díjként, illetve hátrányosan megkülönböztető belső adóként történő minősítéséről van szó.

21 – A Nygård-ügyben hozott ítélet (hivatkozás a 9. lábjegyzetben) 22. pontja. Mint arra már a 18. lábjegyzet is történt utalás, az ítélet értelemszerűen hivatkozik a 73/79. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 1980. május 21-én hozott ítélet (EBHT 1980., 1533. o.) 15. pontjára, a Compagnie commerciale de l'Ouest és társai ügyben hozott ítélet (hivatkozás a 10. lábjegyzetben) 26. pontjára és az UCAL-ügyben hozott ítélet (hivatkozás a 13. lábjegyzetben) 21. pontjára.

22 – A Nygård-ügyben hozott ítélet (hivatkozás a 9. lábjegyzetben) 23. pontja. Lásd még a Compagnie commerciale de l'Ouest és társai ügyben hozott ítélet (hivatkozás a 10. lábjegyzetben) 27. pontját, a Lornoy és társai ügyben hozott ítélet (hivatkozás a 7. lábjegyzetben) 21. pontját és a Scharbatke-ügyben hozott ítélet (hivatkozás a 8. lábjegyzetben) 10. pontját.

23 – A Bíróság korábban is ezt a gondolatmenetet követte a hazai termékekre és a behozott termékekre vonatkozó bánásmód összehasonlítása során – lásd a 94/74. sz. IGAV-ügyben 1975. június 18-án hozott ítéletet (EBHT 1975., 699. o.) és a Compagnie commerciale de l' Ouest ügyben hozott ítéletet (hivatkozás a 10. lábjegyzetben), valamint a 77/72. sz. Capologo-ügyben 1973. június 19-én hozott ítéletet (EBHT 1973., 61. o.), a 78/76. sz. Steinike-ügyben 1977. március 22-én hozott ítéletet (EBHT 1977., 595. o.), a 77/76. sz. Cucchi-ügyben 1977. május 25-én hozott ítéletet (EBHT 1977., 987. o.), a 105/76. sz. Interzuccheri-ügyben 1977. május 25-én hozott ítéletet (EBHT 1977., 1029. o.), a Bizottság kontra Olaszország ügyben hozott ítéletet (hivatkozás a 21. lábjegyzetben) és a 32/80. sz. Kortmann-ügyben 1981. január 28-án hozott ítéletet (EBHT 1981., 251. o.).

39. Ezzel szemben a díj az EK 90. cikkel tiltott hátrányos megkülönböztetésnek minősül, amennyiben a díjból befolyt bevételből a nemzeti piacon feldolgozott vagy értékesített nemzeti termékekre háruló előny csak részben ellensúlyozza a rájuk rótt terhet [24].

40. Végezetül a Bíróság elismerte, hogy a gazdasági szereplő által a részére nyújtott szolgáltatás ellenértékeként, e szolgáltatással arányos összegben fizetendő terhek nem minősülnek vámmal azonos hatású díjnak [25].

C – *Értékelés*

41. Először is arra kell emlékeztetni, hogy a Koornstra által a 2000-es üzleti évre vonatkozóan megfizetendő díjnak csak azon része vitás, amely azon garnélarákokra vonatkozik, amelyeket Dániában szállítottak partra, és ott értékesítettek emberi fogyasztásra. A vitatott díjjal kapcsolatos tényállás tekintetében meg kell állapítani, hogy a vitatott díjat olyan garnélarákokra vonatkozóan vetették ki, amelyeknek partra szállítása holland halászhajóval történt, függetlenül attól, hogy e partra szállításra hol került sor.

42. Ezért először is azt kell megvizsgálni, hogy a vitatotthoz hasonló díj az EK 23. és azt követő cikkek értelmében vett vámmal azonos hatású díjnak minősül-e.

A díj vámmal azonos hatású díjként való minősítése

43. A kérdést előterjesztő bíróság álláspontja szerint a jelen ügyben már csak azért sem beszélhetünk vámmal azonos hatású díjról, mivel a vitatott díjat nem valamely másik tagállamból történő *behozatalkor vagy a behozatal tényéből eredően* vetik ki. Ez a görög kormány álláspontja is. A holland kormány és a Productschap Vis ugyancsak azzal érvel, hogy a vitatott díjat megkülönböztetés nélkül alkalmazzák mind a más tagállamokba szállított, mind a Hollandiába szállított garnélarákra. Így mivel a díj nem kizárólag bizonyos termékek kivitelét terheli, nem eshet az EK 25. cikk hatálya alá.

24 – A Nygård-ügyben hozott ítélet (hivatkozás a 9. lábjegyzetben) 23. pontja. Lásd még az UCAL-ügyben hozott ítélet (hivatkozás a 13. lábjegyzetben) 22. pontjára.

25 – A 63/74. sz. Chadsky-ügyben 1975. február 26-án hozott ítélet (EBHT 1975., 281. o.) 8. pontja, a Bizottság kontra Dánia ügyben hozott ítélet (hivatkozás a 13. lábjegyzetben) 19. pontja, a C-109/98. sz., CRT France International ügyben 1999. április 22-én hozott ítélet (EBHT 1999., I-2237. o.) 17. pontja és a Carbonati Apuani ügyben hozott ítélet (hivatkozás a 13. lábjegyzetben) 31. pontja.

Legfeljebb az EK 90. cikk szerinti olyan belső adónak minősülhet, amely összeegyeztethető az EK-Szerződéssel, mivel a belföldön feldolgozott és értékesített garnélarákot és a külföldre kivitt garnélarákot azonos módon és az értékesítés azonos fázisában sújtja.

44. A kérdést előterjesztő bíróság tájékoztatása szerint a szóban forgó díjat kizárólag a holland halászhajóval rendelkező vállalkozásoknak kell az általuk partra szállított és emberi fogyasztásra értékesített garnélarák után megfizetniük, függetlenül attól, hogy e partra szállítás és értékesítés hol történt és attól, hogy a vásárló milyen célra kívánja felhasználni a garnélarákot.

45. A vitatott díjnak az EK 25. cikkel vagy az EK 90. cikkel fennálló összeegyeztethetősége vonatkozásában felmerült kétségek nyilvánvalóan abból adódnak, hogy a díjfizetésre kötelezettek köre – nevezetesen azon vállalkozások, amelyek holland halászhajóval garnélarákot szállítanak partra, függetlenül ennek helyétől – és a díjból származó bevétek felhasználásának módja miatt előnyt élvezők köre – nevezetesen azon vállalkozások, amelyek Hollandiában szállítják partra a garnélarákot – nem azonos. Míg azok a vállalkozások, amelyek valamely másik tagállambeli halászhajóval Hollandiába szállítanak partra, a díjból befolyó összegekből finanszírozott berendezéseket – ingyen (mivel a díjfizetési kötelezettség nem terjed ki rájuk) – igénybe vehetik, azok a vállalkozások, amelyek holland halászhajóval valamely másik tagállamba szállítanak partra, díjfizetésre kötelezettek, mégsem vehetik igénybe a díjból befolyó összegekből finanszírozott berendezéseket.

46. A kérdést előterjesztő bíróság helytelenül indul ki abból, hogy a vitatott díj vámmal azonos hatású díjként való minősítését már önmagában kizárja az, hogy azt nem a valamely másik tagállamból történő behozatalkor vagy a behozatal tényéből eredően vetik ki. Ezzel szemben az a döntő, hogy a vitatott díj a belső piaci kereskedelem korlátozását jelenti-e [26]. A hivatkozott ítélkezési gyakorlat [27] értelmében ilyen korlátozás adódhat abból, hogy valamely nemzeti intézkedésből „a határok átlépése okán kivetett" pénzügyi teher adódik [28]. Azt azonban, hogy az alapeljárásban szereplő díj ilyen pénzügyi terhet jelent-e, a fent hivatkozott ítélkezési gyakorlat értelmében nemcsak díj beszedésére vonatkozó szabályok, hanem egyúttal a szóban forgó díjból származó bevételek felhasználására vonatkozó rendelkezések alapján kell megítélni.

47. A jelen ügyben ezért azt kell megvizsgálni, hogy a vitatott díj kifejezett pénzügyi terhet jelent-e azon vállalkozások számára,

26 – A Carbonati Apuani ügyben hozott ítélet (hivatkozás a 13. lábjegyzetben) 28. pontja.

27 – Lásd a fenti 35. és az azt követő pontokat.

28 – A Carbonati Apuani ügyben hozott ítélet (hivatkozás a 13. lábjegyzetben) 22. pontja.

amelyek a garnélarák kivitelét holland halászhajón végzik [29].

48. Ezzel összefüggésben a Bizottság megjegyzi, hogy a vitatott díj különösen sújtja a garnélarák holland halászhajón történő kivitelét, mivel a partra szállítás jelenti a díj kivetését kiváltó eseményt anélkül, hogy az érintett vállalkozások igénybe vehetnék a bevételekből finanszírozott berendezéseket. Ezzel szemben a görög kormány álláspontja szerint a garnélarák-válogató és -tisztító berendezések tényleges igénybevétele releváns, mivel önmagában e berendezések rendelkezésre állása szolgáltatást jelent.

49. Az alapeljárásban és az írásbeli észrevételeiben a Koornstra azzal érvelt, hogy ez az ellenszolgáltatás nélküli díjfizetési kötelezettség kettős adóztatáshoz vezet, mivel a hasonló berendezés használata Dániában maga is díjköteles. A dán díjfizetésre vonatkozó szabályozás jellemzői azonban az ügy irataiból nem derülnek ki.

50. Az esetleges kettős adóztatás kérdése azonban nem tűnik relevánsnak. A Bizottság e tekintetben helyesen hivatkozott a Bíróság ítélkezési gyakorlatára [30], amely szerint „a közösségi jog jelenleg nem tartalmaz a kettős adóztatás hatásának kiküszöbölésére irányuló rendelkezéseket, amennyiben az olyan, az alapeljárásban vitatotthoz hasonló díjak esetében merül fel, amelyekre autonóm nemzeti szabályozás vonatkozik. Még ha az áruk szabad mozgása szempontjából a kettős adóztatás elkerülése kívánatosnak tűnik is, azt csak a nemzeti rendszerek összehangolásával lehet elérni [...]".

51. A vitatott díj hatásai tekintetében a kérdést előterjesztő bíróság felvetette a szóban forgó nemzeti szabályozással érintett termékek származásának kérdését is. A vitatott szabályozás a díj kivetése szempontjából nem a garnélarák eredete szerint, hanem azon lobogó szerint tesz különbséget, amely alatt az érintett halászhajó hajózik.

52. Valójában a jelen ügyben a garnélarákok származásának meghatározása nem tűnik egyszerű feladatnak. Az előzetes döntésho-

29 – A Hollandiában partra szállított garnélarák vonatkozásában a vitatott díj legfeljebb a hazai vállalkozások tekintetében jelent megkülönböztetést, amennyiben a díjból származó bevételből finanszírozott berendezések olyan garnélarákok ellenőrzésére is szolgál, amelyeket nem holland halászhajóval szállítanak partra Hollandiában anélkül, hogy ebben az esetben a díjfizetési kötelezettség elő lenne írva. Mindenesetre e kérdéskört nem kell vizsgálni. Hiszen az alapeljárásban szereplő jogvita csak azokra a garnélarákokra terjed ki, amelyeket holland halászhajóval valamely másik tagállamban – esetünkben Dániában – szállítottak partra.

30 – A Nygård-ügyben hozott ítélet (hivatkozás a 9. lábjegyzetben) 38. pontja.

zatali kérelemben a kérdést előterjesztő bíróság felveti a Vámkódex 23. cikkének alkalmazását, amelyet azonban a holland kormány írásbeli észrevételeiben arra hivatkozással vet el, hogy a Vámkódex nem alkalmazható a Közösségen belüli kereskedelemben.

53. Amennyiben a Vámkódex származásra vonatkozó fogalommeghatározásából indulunk ki, a jelen ügy tekintetében a következő kép bontakozik ki: azon garnélarák, amelyet holland halászhajóval szállítanak partra, a Vámkódex 23. cikkének (2) bekezdése értelmében Hollandiából származó árunak minősül, amennyiben azt valamely ország parti tengerén kívül (f) pont) vagy holland vizeken (e) pont) fogták ki. Amennyiben azonban a garnélarákot valamely másik tagállam vizeiből fogták ki, akkor az az adott tagállamból származó árunak minősül.

54. Amennyiben ezeket az elveket az alapeljárásra alkalmazzunk, meg kell állapítani, hogy a garnélarák Hollandiában történő partra szállítása esetében a vitatott díjak a külföldi garnélaráknak kedveznek, amennyiben azt csak akkor terheli a díj, ha az holland halászhajó fedélzetén található, míg a holland garnélarákot csak akkor nem terheli a díj, ha azt külföldi halászhajóval szállítják partra.

55. Mindenesetre kétséges, hogy Vámkódex 23. cikke alkalmazandó-e a jelen ügyben. A holland kormány tiltakozása jogosnak tűnik annyiban, hogy a közösségi kereskedelemben a termék származásának kérdése általában nem döntő. A Vámkódex 23. cikkének (2) bekezdése szerinti megkülönböztetés nem egyeztethető össze a közös halászati politikával, amely szerint a valamely tagállam halászhajójával partra szállított termék végeredményben e tagállamnak tudható be. Ennek megfelelően a jelen ügy fényében az tűnik helyénvalónak, hogy ne a garnélarák kifogásának tényleges helyéből induljunk ki, és a holland halászhajón található garnélarákot holland garnélaráknak tekintsük.

56. E feltételezéssel élve meg kell állapítani, hogy a vitatott díjat a Hollandiában és a máshol partra szállított garnélarákra egyaránt kivetik. A vitatott díjból származó bevétel felhasználásából azonban csak azon – holland vagy külföldi – garnélaráknak származik előnye, amelyet Hollandiában szállítanak partra [31].

31 – Lásd e tekintetben az előzetes döntéshozatali kérelmet: „[...] a díjból származó bevételek jelentette előnyből csak azon holland halászhajóval rendelkező vállalkozások részesülnek, amelyek Hollandiában szállítják partra a garnélarákot, a garnélarák származása e szempontból nem bír jelentőséggel", és „[...] a díjból származó bevételek jelentette előnyből részesül a Hollandiába szállított külföldi garnélarák, de nem részesül a külföldre szállított holland garnélarák."

57. A díjból származó bevételek felhasználásának figyelembevétele – amelyet az ítélkezési gyakorlat megkíván – ahhoz a megállapításhoz vezet, hogy a holland halászhajón kivitt garnélarák tekintetében a vitatott szabályozás az érintett vállalkozásokra nézve pénzügyi terhet jelent, mivel azok a díj megfizetésére kötelezettek, de a díjból származó bevételek jelentette előnyből nem részesülnek, így a díj jelentette tehernek a díj általi finanszírozásból származó előnyökkel történő kiegyenlítése nem lehetséges. E tekintetben a görög kormány álláspontjával szemben nem releváns, hogy a díjból származó bevételekből finanszírozott berendezések rendelkezésre állnak, mivel e berendezések az érintett tagállamot terhelő ellenőrzési kötelezettség teljesítését szolgálják. Következésképpen az ilyen ellenőrzési kötelezettség teljesítése aligha tekinthető „szolgáltatásnak".

58. A vitatott díj ezért kereskedelmet korlátozó hatással bír, mivel azt akkor is kivetik, ha a garnélarákot holland halászhajóval valamely másik tagállamba szállítják. E tekintetben nem tűnik relevánsnak, hogy e másik tagállamban fizetni kell-e a garnélarák tisztításáért és válogatásáért [32].

59. A fentieknek megfelelően meg kell állapítani, hogy a jelen ügy tárgyát képezőhöz hasonló díj, amelyet a vállalkozásnak valamely tagállamban kell megfizetnie a garnélaráknak az e tagállamban lajstromozott halászhajóval történt partra szállításáért, és amely valamely tagállamban garnélarák-válogató és -tisztító berendezések finanszírozására szolgál, nem összeegyeztethető a közösségi joggal és különösen az EK 25. cikkel, ha ezt a díjat azon garnélarákok tekintetében is meg kell fizetni, amelyet nem ebben a tagállamban szállítanak partra.

Ez a megállapítás attól függetlenül irányadó, hogy a garnélarákot hol fogták, hogy a Közösségben máshol történő partra szállítását követően e tagállamba szállítják-e, vagy hogy a Közösségben máshol partra szállított garnélarák válogatásáért és tisztításáért ott is fizetnek-e.

60. Következésképpen nem kell azt vizsgálni, hogy a vitatott díj hátrányosan megkülönböztető belső adónak minősül-e.

32 – Az alapeljárásban feltehetőleg ez volt a helyzet. Az előterjesztő bíróság által nyújtott információk értelmében a vonatkozó költségek beépítésre kerültek azon árba, amelyet a Koornstra a garnélarák értékesítése során Dániában a Dansk Heiploeg társaságtól kapott.

IV – Végkövetkeztetések

61. A fenti megfontolások alapján azt javaslom, hogy a Bíróság a College által előterjesztett kérdésekre a következőképpen válaszoljon:

A vitatotthoz hasonló díj, amelyet a vállalkozásnak valamely tagállamban kell megfizetnie a garnélaráknak az e tagállamban lajstromozott halászhajóval történt partra szállításáért, és amely valamely tagállamban garnélarák-válogató és -tisztító berendezések finanszírozására szolgál, nem összeegyeztethető a közösségi joggal, különösen az EK 25. cikkel, ha ezt a díjat azon garnélarákok tekintetében is meg kell fizetni, amelyet nem ebben a tagállamban szállítanak partra.

Ez a megállapítás attól függetlenül érvényes, hogy a garnélarákot hol fogták, hogy a Közösségben máshol történő partra szállítását követően e tagállamba szállítják-e, vagy hogy a Közösségben máshol partra szállított garnélarák válogatásáért és tisztításáért ott is fizetnek-e.